

1979 – 80

Nakken bøjes

I Helvedes forgård

Ved min tilbagekomst havde jeg en samtale med min chef. Blidt tilkendegav jeg, at jeg på alle måder ville gøre, som der blev befaleet, han ville ikke få problemer med mig, forudsat at han ikke af gammel vane ville snyde og bedrage. Min chef havde for år tilbage som leder for en af Danmarks største skoler og hjem for handicappede haft en tjenestemandssag på halsen. Jeg havde nøje gennemgået denne mere end lumre sag og kunne konstatere at hans handlemønstre var blevet gentaget også i vort tilfælde.

Jeg var naiv nok til at tro, at budskabet var gået ind på lystavlen.

Vore elever var nu et kapitel for sig – nu havde forsorgens romantikere, de fleste forankret bag skriveborde ganske vist – råbt og skreget:

Alle er underviselige

den påstand skulle vi nu bevise. Kunne vi det?

Flere af børnecentrets skoler blev underlagt voksencentret som en forberedelse til udlægningen. For at jeg ikke skulle kede mig fik jeg også kommandoen over en kombineret skole og boenhed med omsorgspersonale. Det burde være noget af en drøm for mig. Hurtigt blev jeg dog overbevist om, uden overhovedet på nogen måde at ytre mig, at også her var skjulte konflikter. Omsorgspersonalet var tavst, lærerkræfterne vidste alt og kunne alt. Deres budskab gik klokkeklart ind – vi ved bedst – bland dig uden om – det gjorde jeg så.

Her var kun ét for mig at gøre, at holde lavest mulige profil. Men nu kunne jeg se, at vor chef egenmægtigt, sandsynligvis presset af Børnecentret allerede i 1977 havde fordelt eleverne til de nye skoler, således at Sandtoften fik de vandrette, de sværest handicappede og de andre kattekillingerne.

På skolen var nye toner, nye pædagoger, nye elever. Jeg holdt lav profil og forsøgte efter bedste evne at skjule mine inderste meninger om foretagendet. Da jeg en dag kom lidt hurtigt ind i et undervisningslokale røg bajerne ned under et bord.

Jeg fik uden at have ønsket, endsige bedt om det, ganske gratis leveret ridefogedens kasket. Det var ikke min stil. Noget der gjorde mig fortræd var, at en af skolens dygtigste og mest samvittighedsfulde lærere, som jeg nærrede den dybeste respekt for, var faldet tilbage i druk.

Da jeg i tidernes morgen ansatte ham, var hans papirer ret entydige, man lagde ikke skjul på, at han var en kapacitet, men at hans trang til de våde varer havde ødelagt familie med mere. Nu havde jeg gennem mine kammerater fra krigens tid oplevet alkoholisme på tættest hold og snakkede derfor ved ansættelsen med manden.

Vi var enige om, at han holdt sig fra flasken. Det gik i mange år – Men ikke længere. Han havde som andre opgivet troen, havde mistet sit engagement, og hvad gør man så, man holder skruen i vandet – træder vande – det gjorde jeg, men han desværre i alkohol.

Alle er underviselige – et tveægget sværd

Ung mand omkring de sytten år. Hjemmeboende på en tredje sal på det mørke Nørrebro. Forældrene var sidst i 50. erne, var skrøbelige, slidte, sarte og komplet isolerede fra omverdenen. Det var overflødigt at læse hans journal, den måtte være tyk som en telefonbog.

Aldrig har jeg været udsat for så mange handicap i en og samme person. Han var som man siger i forsorgs-jargon – vandret.

Uden sprog, total lam. Ingen mimik, kunne han overhovedet registrere noget som helst ud over smerte?

Jeg spurgte Runes pædagoger, for mig nye personer, hvad de foretog sig med det unge menneske.

«Hvad vil du have, vi skal stille op?» Var svaret.

Forsigtigt gjorde jeg opmærksom på, at det var mig, der stillede spørgsmålet, og et modspørgsmål var ikke noget svar.

Skrækkampagner
med negativ effekt

«Nå, ja,» siger den ene pædagog, «når du absolut vil vide det, kan vi fortælle dig, at vi stopper ind i den ene ende og fjerner affaldsstofferne fra den anden. Når han er oplagt til det, fortsætter vi med hans pensum fra børneskolen. Nu skal du se, her er hans sidste undervisningsrapport».

Af den fremgik det, at Rune var blevet undervist i fysik og kemi i et pensum svarende til en realklasse. Man kiggede spændt på mig.

«Har du ikke selv fabrikeret den for at tage gas på borgermusikken?»

«Nej se nu her, det er den ægte vare, kopi taget direkte fra hans journal».

De kunne lige så godt have udtrykt, at de ville føre ham op til en skibsførereksamen. Jeg gik, men fornemmede, at man grinede, ikke af mig, men af det groteske i romantikken.

Sophy, vor gode gamle fysioterapeut var gået af og bistod nu rundt om, hvor man kunne bruge hendes ekspertise. Da hun kom hos Runes forældre, faldt det naturligt at spørge hende, hvordan klarer forældrene den dreng? Sophy redegjorde nu for, at forældrene følelsesmæssigt havde bundet sig til deres barn på en sådan måde, at de ikke kunne slippe ham. Deres holdning var også, at anbringelse på institution ville skade deres barn, og her henviste de til pressens mange rædselsberetninger. Endelig ville de ikke lægge beslag på en plads, der var jo mange forældre i en lignende, ja måske værre situation.

Pædagogerne spurgte jeg derefter, om de havde kontakt med forældrene og bad om deres vurdering. Konklusionen blev, at vi ville forsøge at aflaste forældrene ved at tilbyde Rune ophold på Oasen i kortere eller længere perioder. Forstanderinden blev kontaktet. Jeg forklarede om mine hensigter og bad hende tage en snak med Sophy og i øvrigt finde ud af hvor, hvornår og hvordan, man kunne tage imod Rune.

Det var overflødigt at nævne, at vi skulle bevæge os på listesko.

Vi fik grønt lys og jeg besøger forældrene. Lille, gammeldags indrettet lejlighed, toilettet skulle man bakke ind på, her var dog en håndvask, alt i alt umulige og uværdige forhold for mennesker med et så handicappet barn. Stemningen var trykket, jeg ville have dem til at fortælle, men jeg var fremmed, jeg var fra Forsorgen.

Det kneb. De var generte, beskedne og bange. Ville jeg trække et eller andet ned over ørerne på dem? «Hvilke interesser har I? Kommer I ud?»

«Går I i biografen – i teater?» «Nej! de kunne jo ikke gå fra deres dreng». «Kunne I ikke have lyst til at komme lidt ud». «Jo! «men hvordan?»»

Jeg foreslog dem nu, at i et eller andet beskedent omfang kunne en lærer, som Rune kendte, komme og tage sig af ham, medens de var ude. Det ville de overveje.

Kort tid efter foreslog jeg dem, at de skulle besøge Oasen, jeg ville vise dem rundt og derefter kunne vi tage over på skolen, hvor de så kunne få en aftale med lærerne, hvis de altså havde lyst til det.

Husk lige, vi er et tilbud, intet andet. Præsentationen af Oasen gik over forventning. De fik al den tid, de behøvede til at snakke med beboere og personale. De fornemmede stemningen, personalets holdninger, og jeg tror, at på et tidspunkt vurderede de, om ikke Oasens tilbud var bedre for deres dreng end deres egen indsats.

Forstanderinden dukkede op, og vi undgik ikke den traditionelle kaffe. Noget, der overraskede forældrene var forstanderindens opfordring til dem om at komme, når de havde lyst og gå rundt på egen hånd for at se, hvilke afdelinger de syntes bedst om.

«Jamen, vi kan da ikke bare gå rundt på egen hånd, må man det?»

«Jo, da, her på Oasen har vi det princip, at ingen døre er lukkede. Alle kan komme og gå, som de synes, det er vor måde at fjerne mistro og mistillid til vort arbejde. Forældre kan komme i alle døgnets timer og se, hvorledes deres barn har det».

Vi havde sået, nu skulle tiden vise om frøene ville spire.

Forældrenes beslutning var svær, de skulle have tid til at træffe den for dem rigtige beslutning.

Lærerne bakkede helt og fuldt op og trak stille og roligt i trådene, så de første aftener som babysitter blev afløst af weekend ophold på Oasen for til sidst at ende med kortere ferieophold.

Nu var tiden inde til at drøfte, hvor langt går forældres pligter?

Har forældre ikke både pligt og ret til at se på deres egen tilværelse, deres eget liv, medens de har det?

Rune var stadig elev, da jeg forlod skolen, men hans lærere følte uden al tvivl, at med denne forældrebestand gjorde de trods alt gavn.

Fysisk træning eller?

Nysgerrig af natur eller embedsmandens pligt? Uanmeldt aflægger jeg besøg i skolens motionsrum. To lærere maser med elever, der ligger passivt på måtte.

Egon, som jeg beundrede, forsøgte, at få bevægelse i et par ben, der nærmest var blå pga. dårligt blodomløb. Han kiggede op og sagde blot:

«Ja, i dag er det andre opgaver, vi har».

«Har den unge mand dårligt hjerte?»

«Måske, men godt er det ikke, han får overhovedet ikke bevæget benene, før han kommer her om morgenen».

«Kan han have sukkersyge? Det kan jo godt være tilfældet, selv om han ser noget afmagret ud».

«Måske, men det tror jeg ikke», siger Egon, «han er meget svær at made. Han bliver helt vild, når vi fjerner hans sutteklud, der er ikke beordret diætkost».

Blidt, trækker Egon nu et viskestykke ud af munden på klienten.

Jeg troede ikke mine egne øjne. Tre fjerdedele af et viskestykke i standardstørrelse blev halet frem. Hvordan klienten kunne have så meget indenbords gik over min forstand. Hvilken faggruppe, man i et normalsamfund ville sætte på denne opgave, ved jeg ikke, men som læreruddannet og med supplerende uddannelser inden og uden for forsorgen, kan jeg kun udtale, at dette lå udenfor, hvad mine talenter rakte til. Vi lærere kan meget – men er der trods alt grænser for vor formåen?

Var det uansvarligt af en ledelse at sætte læreruddannet personale på disse opgaver – på denne måde?

Epilepsi

På vej gennem et undervisningslokale ser jeg en elev ligge med svære kramper, efter mit øjemål sandsynligvis et grand – mal anfald. Jeg slog pr. automatik mit stopur til og spurgte læreren:

«Hvor længe har kramperne været?»

Det vidste hun ikke. «Har du ikke taget tid?»

«Nej skal man det?»

«Sådanne anfald kan være farlige og kræver, øjeblikkelig hjælp. Hvis du ikke foretager dig noget indenfor de næste tre minutter, vil du blive suspenderet for pligtforsømmelse».

«Jamen, hvad skal jeg gøre?» Hun var rådvild – forfjamsket.

«Det er dit problem og uret tikker. Hvis du ikke kan finde på andet, kan du reagere som flertallet af befolkningen. – dreje tre gange 0». (Den tids 112)

«Må man det»? «Du kan da prøve, så er du i hvertfald sikker på ikke at få ballade med mig».

Ambulancen kom, senere på dagen bad hun om en samtale.

Hun var vred, følte sig forurettet, trådt over tæerne. Jeg havde været grov, ville jeg virkelig anklage hende for pligtforsømmelse? Hvis det, at have en mening om ansvar, er at være grov, blev jeg endnu grovere.

Ja, for det første har du frivilligt og mod løn påtaget dig at arbejde med epileptikere. Sandsynligheden taler for, at du i et år har haft flere krampeanfald, men du har på trods af det endnu ikke sat dig ind i de simpleste grundregler. Du har påtaget dig et ansvar, og endda modtaget løn for det, men du har ikke levet op til det».

Jamen, der var ingen, der i den tid hun havde været på skolen, der havde orienteret hende og endelig var det første gang, hun havde haft besøg af en skoleleder.

(Jeg havde været væk, og hun havde haft fred i et år).

«Du kan læse, du kan spørge, du har talens brug, du kunne have undersøgt sagen på egen hånd, så jeg vil ikke købe din undskyldning, den er for dårlig. Men du kan da forelægge sagen på et lærermøde, og så må vi se, hvad der kommer ud af det».

Vi havde nået en af mine få grænseværdier, der efterhånden var tilbage, skoene var kridtet, her ville jeg ikke bare bøje nakken. Uanset, hvad man mener, tror og tænker, kan man ikke lade et medmenneske ligge hjælpeløs.

Jeg har aldrig købt den og gør det heller ikke i dag.

Hurtigt viste det sig, at flere lærere stod med samme problem. En af de ældre i tjenesten mindede mig om, at vi på en lejrskole var blevet instrueret af en omsorgsassistent, og denne havde demonstreret, hvorledes man diskret kunne anbringe en stesolidpille i tarmen, endog på åben gade uden at vække forargelse.

Det var oplagt, vi aftalte, at jeg gravede denne omsorgsassistent op af jorden og fik hende til at instruere alle interesserede.

Næste punkt var retten til at tilkalde ambulance. Man var i tvivl, men Hanne, som var ret skarpsindig, sagde klogt, vi skal normalisere, hvis vi undlader at tilkalde en ambulance, fordi vi står med en åndssvag, diskriminerer vi, og det må vi ikke.

Direkte blev jeg spurgt, og gav Hanne ret.

Jeg ville hellere have, at der blev kørt én gang for meget end én gang for lidt. Mig ville man ikke få problemer med. Gentofte brandvæsen kørte, men efter nogen tid henvender man sig til centerledelsen og beder om, at vi benytter Falck.

Da man her mere eller mindre bevidst benyttede specielle hjerteambulancer, blev budgettet overskredet meget drastisk. Det kostede efter sigende 6.000 pr. kørsel. Jeg blev kaldt til møde, noget oppustet blev jeg pålagt, at skolens personale ikke måtte tilkalde ambulancer og slet ikke fra Falck. Blidt svarede jeg:

«Det er en klar ordre, og den vil jeg naturligvis følge, men kan jeg få den skriftlig?» Det kunne jeg ikke, og da centerledelsen ikke ville påtage sig ansvaret, kunne jeg med beklagelse ikke udføre ordren.

Bæen var tilbage, hvor den kom fra. Lærerne fortsatte ambulancekørslen, og jeg blev indkaldt til nyt møde. Overlæge Hansen gjorde rede for epileptikens mysterier og kom med to konstruktive forslag. En læge kunne instruere skolens personale og centrets lægevagt ville rykke ud og være fremme indenfor syv minutter. God idé, jeg takkede og ville forelægge det for lærerkollegiet og sørge for resten.

Diskriminerende foredrag

Foredraget var ganske udmærket, vi lyttede, der blev spurgt, vi var mere end positive. Måske inspirerede vi ham dermed til at løfte sløret for sin sjæls inderste meninger og holdninger. Med nogen undren, hørte jeg ham fremstille os som lidt hysteriske pylrehoveder. Epileptiske anfald var ikke en katastrofe, lod man dem blot ligge, ordnede moder naturen resten. Hanne spurgte nu med sin blideste røst:

«Er dette, at vi blot lader dem ligge, den behandling, du ønsker, vi skal udføre, hvis det var dit barn?»

Nej, var svaret, han ville da gerne have, at man svækkede anfaldets skadelige virkninger på hjernefunktionerne ved at give en afslappende medicin, som f.eks. Stesolid.

Forsamlingen var i oprør. Jeg rejste mig, fik ro over gemytterne og spurgte, *«er det tilladt at komme med et par bemærkninger?»*

«For det første finder jeg, at lægens anvisninger er i strid med gældende konventioner, da de er diskriminerende. Jeg vil derfor spørge forsamlingen og bede den ved håndsoprækning tilkendegive, om man vil sige tak for i dag til lægen, og om man vil bifalde, at vi klager over lægens diskriminerende udtalelse.»

Hænderne røg op. Tilbage var kun at sige:

«Tak fordi du kom og tak fordi du går».

Vi klagede – det gav dønninger.

Lægevagten fungerede for en tid, men så – tiden går jo og en dag tilkaldes centrets lægevagt – minutterne går, og da den aftalte tid er udrunden, tilkaldes en ambulance. Da man er ved at bære patienten ind i ambulancen ankommer en kvinde. Hun medbringer en taske, der antyder, at hun kan være den tilkaldte læge.

Uden at præsentere sig beordrer hun patienten ud af ambulancen, uret tikker, der er nu gået 18 minutter. Klienten ligger fortsat med svære kramper. Direkte henvendt til mig, forkynder hun, at jeg ingen kompetence har til at hospitalsindlægge patienter.

Redderne er tvivlrådige, og for at afslutte debatten giver jeg dem følgende besked.

«Vi har tilkaldt ambulancen, og beder jer udføre jeres pligt, nemlig at bringe patienten til nærmeste skadestue.»

De dampede af. Hun fnøs en del, men for at sige det pænt – på jævnt dansk, var jeg efterhånden træt og flintrende ligeglad.

Kort meddelte jeg hende: *«Centrets lægevagt har ikke overholdt den indgåede aftale og De har forsømt Deres pligter som læge, eller hvad De nu kan være, ved at lade patienten ligge og i stedet bruge tiden på foredragsvirksomhed. Hvis De taler med overlægen, kan De orientere ham om, at jeg agter at klage».*

Det gjorde jeg, ud af det kom, at jeg med overlægen aftalte, at hver enkelt elevs omsorgspersonale instruerede skolens lærere og forsynede dem, med den nødhjælpsmedicin, der var nødvendig og bedst af alt, vi kunne direkte bede afdelingerne om assistance, når vi havde behov derfor.

Yderligere blev vi instrueret praktisk af den tidligere omtalte omsorgsassistent.

Denne ordning fungerede.

Demokrati – ret og pligt

Også i slutningen af 1970. erne var venstrefløjen splittet, blomsterbørnene var på banen. De talte højt, men oftest uden direkte jordforbindelse og ofte uforståeligt for mig gamle reaktionære gubbe.

De var overbeviste om deres egen ufejlbarlighed, var arrogante og intolerante. I virkelighedens verden var mange reaktionære.

Du får et par eksempler.

En ny souchef, kvindesagsforkæmper, rødstrømpe om du vil, på yderste venstrefløj betror mig i al sin visdom, at man kan ikke bruge andres erfaringer, man skal lære af sine egne.

«Fint» siger jeg, «det skal du bringe frem i Folketinget, så kan vi og alle andre undervisningsforetagender, biblioteker med videre lukke her og nu.

Hvorfor Fanden skal man kunne læse? For gadenævnenes skyld? Tror du, man kunne konstruere den vidunderlige opvaskemaskine, du priser i høje toner, hvis ikke konstruktøren havde skelet til andres erfaringer?»

Ved etablering af et daghjem, (jeg vender tilbage til det) havde jeg ansat en omsorgspædagog som leder, vel vidende, at hun var gravid og beredvilligt havde oplyst, at hun var seks måneder henne i sit svangerskab. Vi havde grundigt drøftet, om hun kunne klare arbejdsopgaverne og havde sammen ansat det øvrige personale, samt udpeget hendes stedfortræder, når hun barslede.

De to damer, fandt jeg, var velkvalificerede og bedst af alt, hvis de ikke havde hår på brystet, så havde i hvert fald ben i næsen.

Noget skadefro betroede kvindesagsforkæmperen mig:

«Du er snydt, du har ansat en højgravid».

At jeg holdt et kort, men instruktivt foredrag om kvinders rettigheder på arbejdsmarkedet, uanset om de var forkølede, havde menses eller var gravide, skulle være overflødigt at nævne.

Ej heller, at jeg som mandschauvinist altid med fryd har kigget godt og grundigt på damer.

Bulen på maven havde ikke kunnet undgå mit falkeblik.

Aktindsigt

På lærermøde krævede man, at al ind og udgående post skulle lægges frem, således at alle var orienteret om begivenheder nær og fjernt. Kravet kom på tværs af vort arkiveringssystem – skuffe fire systemet – som jeg havde genindført med Karin, der havde været min sekretær i 16 år.

Hendes arbejdsbyrde ville blive forøget, og i øvrigt kunne jeg kun opfatte det som udtryk for mistillid. Dette krav var politisk moderne og blev fremsat mange steder, også i Københavns Kommune.

Skuffe fire system

Karin havde kun fire skuffer i sit skrivebord. Når hun modtog dagens post, sorterede hun efter vore fælles vedtagne normer.

Reklamer og lignende = lodret arkivering.

Lige gyldigheder – og førstegangs rykkere første skuffe. Når denne var fuld, flyttedes indholdet videre til skuffe to og så fremdeles.

Når der ikke kunne presses mere i skuffe fire, sorterede Karin.

Jo mere hun arkiverede lodret, jo mindre skulle hun fylde i arkivskabene. Alt i alt blev hun og jeg sparet for en masse besværligheder.

I disse år blev vi bombet med mere eller mindre intetsigende skrivelser, med skemaer, hvor man stillede irrelevante spørgsmål.

En klog mand i systemet spurgte om faciliteterne på børneskoler og tillod sig endog at rykke for svar.

Karin klarerede problemet ved at gribe knoglen og oplyse, at ifølge telefonbogen var vi en skole for unge og voksne.

På mit bord kom kun:

1. Kan vi vride penge ud af det? Kan det gavne vore elever?

2. Klager eller andet, der kunne bringe os ubehageligheder.

Et rationelt system, jeg kan anbefale, hvis man da ikke ligefrem er vild med at have næsen i støvet papir. Karin var noget sur over det nye arrangement, men begyndte pligtskyldigt at kopiere og lægge posten som aftalt til beskuelse.

Her voksede dyngen af reklamer for græsslåmaskiner, vaskepulver m.m. Var det Karins måde at sabotere på? I den første uge var interessen stor, men ebbede så langsomt ud. En dag spørger jeg hende, er der overhovedet nogen, der kigger på hylden? Det mente hun ikke.

Godt sagde jeg, det finder vi nemt ud af, vi slører simpelthen den korrespondance, der kan interessere folket.

Vi slørede, hvilket betyder, at man kan konstatere om papirerne bliver rørt.

Dag for dag gjorde vi boet op, og det viste sig, at på tre uger var de rørt én gang, sandsynligvis ved, at en elev havde pillet. Dette blev meddelt lærerkollegiet, og man var herefter henvist til at spørge eller læse referater fra forretningsudvalgsmøderne.

Lus mellem flere negle

Ansættelser

Den gamle ansættelsesprocedure blev genoptaget med dens forudsætninger. Men når man skulle have en klar og entydig tilkendegivelse på de nuværende forretningsudvalgsmøder, måtte man konstatere, at forarbejdet ikke blev gjort som før. Det blev ofte en øh – bøj snak. Dette bragte mig i en mere end vanskelig situation, fordi man lagde afgørelserne over på mig, og man kunne samtidig anklage mig for diktatorisk enerådighed.

Et eksempel.

På et eksternt værksted havde jeg arbejdet sammen med en ny lærer. Min opgave var at bistå hende i startfasen. Damen var genert, stille, tilbageholdende og frygtsom. Hun var blevet mobbet ud af en af forsorgens skoler, sandsynligvis fordi hun havde en afvigende politisk holdning (borgerlig observans). Hurtigt stod det mig klart, at hun var noget af et fund, hun var dygtig, velfunderet i de pædagogiske kroge – stædig, hun gav ikke op for bollemælk.

Man kunne nemt undervurdere hende, hun var én person man let kunne overse. Noget overraskende for mig var, at de store, larmende elever var som lam, når hun tog fat, også det kunne hun.

Hendes tidligere og nuværende ansættelse gjorde, at hun ifølge regler, overenskomster m.m. stod først for ansættelse, når en tjenestemandstilling blev ledig. På forretningsudvalgsmøde oplyser jeg, at en tjenestemandstilling ville blive ledig ca. et halvt år senere, (august), og at Ingrid i henhold til reglerne står for tur. Jeg spørger om det er i orden, at jeg meddeler hende dette, og kan jeg opfordre hende til at søge stillingen, da jeg finder hendes arbejde udmærket?

Ingen protester. Det blev bogført i referatet. Ingrid får nu besked, og jeg beder hende holde sig a jour med opslaget og søge. I mellemtiden er en timelærer ansat. Ingrids modsætning. To gange havde jeg overværet hendes undervisning og havde med udfoldelse af alle mine diplomatiske evner udtrykt min utilfredshed.

Sagt kort, der var hverken hoved eller hale på noget som helst.

Hun var uforberedt. Tilhørte brigaden: Det går jo nok alligevel.

Stillingen blev opslået, de to damer søgte og på et forretningsudvalgsmøde skulle lærerne indstille til ansættelse.

Noget overraskende foreslog man nu uden konkret begrundelse den nye timelærer.

Jeg var nødsaget til at foreholde dem:

1. En tilsidesættelse af Ingrids rettigheder var brud på vor tidligere indgåede aftale, og det var et brud på hendes rettigheder ifølge overenskomst.

2. Hvis man havde fundet frem til, at Ingrid ikke var den bedst kvalificerede, skulle de have sagt fra dengang, nu var det for sent.

Efter reglerne skal skolelederen ca. et halvt år før en indstilling tilkendegive sin vurdering af medarbejderen og dermed, hvorledes han vil forholde sig ved besættelse af ledig stilling.

Der blev knurret, og her afsløredes, at skolens lærere havde delt sig i fraktioner eller magtgrupper, der indbyrdes kæmpede om magt i det tomrum, som min magtesløshed havde efterladt. Da man havde brummet af, var der kun et at gøre frem med kniven, vi skærer:

«Jeg kan se to muligheder, den ene er, at man overholder vor aftale. Den anden er, at vor ansættelsesprocedure ophører. Jeg kan ikke gøre andet end at indstille Ingrid, som nr. 1. til stillingen.»

En grænseværdi var igen nået, min tålmod var slut.

Budgetter

Vor administration havde anlagt sig nogle taktiske særheder. Pludselig blev enhederne med kort varsel indkaldt til budgetforhandlinger og stort set alle mødte uforberedte op, og måtte derfor fromt sige ja tak.

Altså en manipulerende, diktatorisk styreform. I sin tid havde vi imødegået manøvren ved at kræve ønskerne fra de forskellige lærere og grupper på en bestemt dato, hvorefter vi efter bedste evne forsøgte at harmonisere ønskerne.

Alt blev lagt frem, når der var noget at fremlægge.

Souschefen blev kørt rundt i manegen og skulle trøstes.

Lad dem snakke og råbe, vi venter og ser, der trænges til lidt disciplinær opdragelse. Vor dato for indlevering af ønsker oprinder, nogle ønsker er kommet, men langt fra alle. Vi lukker for tilmeldinger. For sent møder man op med ønsker. Beklagende siger vi, kom igen til næste år. Resultatet blev det år, at musiklæreren fik et væld af instrumenter til stor fortrydelse, men vi var ikke til at rokke.

Først til mølle, først malet. Det gav pote på længere sigt.

Men tiderne havde ændret sig, og man forlangte, at lærerrådsformanden skulle deltage i næste budgetmøde, som var det rene skære forsøg på røveri. Nedskæringer – intet andet. Jeg havde intet at indvende.

Nu var regnskaberne computerstyrede, så vi kunne måned for måned følge med og se, hvor vi havde ubrugte midler og hvor vi overskred budgettet. Vi udviklede med tiden en vis behændighed til i løbet af et finansår at få flyttet rundt på midlerne til gavn for eleverne.

Med kort varsel blev vi indkaldt, tre skoleledere på rad og række, den ene var lige tiltrådt fra Folkeskoleregion. Vi var heller ikke i tvivl, her var en mand af betydning, udstyret med jeg alene vide syndromet. (Han fik senere en ledende stilling i amtets undervisningsafdeling.)

Jørgen fra Højskolen og jeg gik uden for hørevidde og aftalte vor taktik. Ind igen. Man havde travlt, alle var stressede.

Tonen var brysk, her var magt bag ved. *«Nå! Hvem vil lægge ud».*

Den nye ville gerne til først, han havde en lang møderække foran sig. Nu kom en lang redegørelse, for alle de møder, han havde afholdt på sin skole og kunne påvise steder, hvor man kunne spare.

Man havde derfor udarbejdet en liste med ønsker.

«Godt, lad os se på jeres forslag». Fuldmægtigen noterede. *«I må da kunne spare andre steder også?»*

Der blev klippet yderligere en hæl og en tå.

«Så er der vore ønsker, kan vi foretage indkøbene nu?» spurgte geniet.

«Nej! dem afleverer I, så kan de komme på næste finansårs budgetter».

Spag protest, men han havde jo selv lagt hovedet på blokken, og hovedet faldt for øksen, her var ingen kære mor. Min lærerrådsformand havde fulgt papirers gang frem og tilbage over bordet. Han virkede forvirret og tvivlrådig. Umiddelbart tror jeg, han fik revideret sin barnetro på demokratiets ufejlbarlighed.

Så var det vor tur. *«Kan vi begynde med dig Staffe?»*

«Hvad kan du spare?» Jeg havde ikke en stump papir med.

Jeg redegjorde: *«På skolen har vi gået alle konti meget grundigt igennem og må desværre meddele, at de, der har budgetteret for skolens drift, har ramt ved siden af. Som du selv kan se, er der overskridelser flere steder».*

„I må da kunne spare et eller andet sted?“

«Vi prøvede at finde en repræsentationskonto, men den fandtes ikke, (den havde jeg afskaffet mange år tidligere og overført pengene til uv. midler) så når vi serverer kaffe med kage for gæster, er det skolelederens lomme penge, der må holde for. Personligt ville jeg sætte pris på, at disse udgifter blev dækket. Det kan vel ikke være meningen, at jeg skal have penge med hjemmefra, når jeg går på arbejde?»

Lærerårsformanden kom med et indlæg, velformuleret og særdeles sagligt. Direkte blev jeg spurgt, «hvem er han? Hvad har han af kompetence»? Det kunne, ville jeg ikke lige svare på. Tonen grænsede til det uforskammede.

«Den eneste, der har ansvar er dig, Staffe,» meddelte man venligt.

Nu kastede man sig over vore kørselsudgifter.

«Du har allerede nu overskredet med næsten 100%, her kan du da spare?»

Stille forklarede jeg:

«De vognmænd, vi anvender, er dem, som du og Centret har tegnet kontrakt med og beordret os at anvende. Vi har ingen kompetence længere til at forhandle med andre vognmænd. Den elevmasse vi har nu, har vi intet ansvar for, den er trukket ned over ørerne på os. At man har budgetteret for lavt, har vi heller ikke ansvar for. Der er to muligheder, vi kan udskrive de elever, der har de største kørselsudgifter, eller du må grave pengene op af jorden. Skal vi udskrive elever, kræver det, med den forældrekræds skolen har, en skriftlig ordre.“

Derefter kom regningerne fra Falck på bordet.

«Her må I da kunne spare, de er jo himmelråbende høje?» «Det gør vi allerede, hvis du ser på de seneste to måneder, vil du se, at det samarbejde, skolen nu har med omsorgspersonalet, har skåret udrykningerne kraftigt ned. At Falck møder med hjerteambulancer er os uvedkommende, vi skal blot have hurtig hjælp, når vi beder om det. Møder de med en kranvogn bruger vi den».

«Kan I ikke helt lade være med at ringe?»

«Selvfølgelig, men det kræver en skriftlig ordre».

«Man kan da ikke bare overskride budgetterne?»

«De ordrer, vi forsøger at udføre bedst muligt, er inkonsekvente og direkte modstridende. På den ene side skal vi undervise elever, på den anden skal vi ved at overholde et umuligt budget udelukke elever i at komme frem til skolen. Kan du ikke se, de, der har ansvar, må komme med en løsningsmodel.

Vi kan ikke både blæse og have mel i munden. Vi kører, som vi har fået ordre til, skal vi stoppe, gør vi det gerne, men som sagt, vi vil have det på tryk».

Vi blev opgivet. Jørgen kom i ilden, jeg blev hængende for at kunne stå bi, måske havde han for mig ukendte fiduser, han kunne lektien, de fik heller ikke en krone ud af ham.

Afskedssalutten var: «*I er Fanden edeme ikke til at danse med».*

Havde vi lovet det?

Druk

Lærerkollegiet var splittet. Moral og etik var ikke noget, der blev drøftet åbent, men af og til slap noget ud. Årsagerne var mange.

De «ældre» i gårde havde som jeg lidt et svidende nederlag. Alt det, de igennem år havde slidt og slæbt for, var historie. Deres arbejdsmuligheder og betingelser blev dikteret oppefra, man tromlede, de opgav og mistede engagementet som drivkilde.

En fløj gik ind for at man skulle begynde med metoder kendt fra arbejdsmarkedet, at arbejde efter reglerne eller bruge strejkevåbenet. Jeg holdt konsekvent mund. Min frygt gik på, at det blev de værgeløse åndssvage, der kom til at betale gildet. Tydeligt var det for mig, at de der gik ind for konfrontation i deres daglige gerning havde begrænset arbejdsindsatsen til under deres tidligere niveau.

En strejke på landsplan blev det dog til, hvad der kom ud af den, husker jeg ikke. Andre faldt over flaskerne og forsøgte at slå tiden ihjel på én for dem nem og behagelig måde. Gang på gang mødte jeg lærere med en mindre brandert, for lille til, at jeg kunne eller ville skride ind. Nogle år tidligere havde centerledelsen udstedt et dekret, som forbød al spiritus på arbejdspladsen. Min erfaring med alkoholikere er, at man kun kan bekæmpe den, hvis misbrugeren er motiveret for at holde op, og hvis omgivelserne støtter, når chancen for tilbagefald vokser.

Ville jeg anvende magt i henhold til dekretet var resultatet sikkert, jeg ville møde massiv modstand i lærerkollegiet og ville være et let offer for en ledelse, der gerne så min hæl. Jeg tog det op på et møde, forklarede mine holdninger og opfordrede kollegerne til at hjælpe til indbyrdes sådan, at vi kom misbruget til livs.

Endelig berettede jeg om, at jeg var stærkt utilfreds med den rolle som ridefoged, nogen havde forsøgt at tildele mig ved at gemme bajere, når jeg kom til stede. Jeg er ikke ridefoged og bliver det heller ikke.

Hvis man har lyst til en pils, kan man for min skyld gøre det åbent, men smugdrikkeri kan jeg ikke acceptere.

Klørerne kom frem, nu skulle der være rivegilde.

«Hvem sigter du til»? «Kan vi få nogle navne»?

Mit svar var: «Hvis jeg havde været ridefoged, kunne jeg have brugt Centerledelsens dekret, som alle må kende, dermed kunne jeg nok løfte sløret for hvem, det drejer sig om. Mon ikke de fleste her ved, hvem der har de største problemer? Hvorfor skulle jeg samle et anklagemateriale sammen, med den viden og erfaring, jeg har?

Jeg tror kun der en vej ud af alkoholens klør, og det er frivillighed og støtte, og det er netop den, jeg appellerer til jer om at give.

Jeg vil ikke spille Søren Bomstærk».

Mine muligheder var begrænsede, jeg havde både håndjern og fodlænker på. Ville jeg bekæmpe drikkeriet med magt, ville det blive en krig på to fronter. Den ville være tabt på forhånd.

Jeg havde sået, havde gjort lidt mere end ingenting og kunne som en lus mellem flere negle berolige en dårlig samvittighed, .

Hvis jeg var forarget, var det ikke på medarbejderne, men på en ledelse, der havde kastet folk med en høj arbejdsmoral ud i en mere end håbløs situation.

Et daghjem bliver til

På et møde med forældrerådet diskuteres på livet løs. Hvordan kan vort arbejde med eleverne forbedres. Forældrene var igennem flere år lovet daghjem og aflastningshjem. Her kommer det frem, at på naboinstitutionen havde en af de „nye“ bygninger stået tom i årevis. Kunne bygningen indrettes til daghjem, lå løsningen lige for, hvis vi kunne overføre de sværest handicappede til et sådant?

Det ville lette vort arbejdspress.

Forargelsen over ledelsens smøleri var stor.

Men forargelse løser sjældent problemer. Det tog ikke mange timer før vi havde brygget en plan sammen.

Forældrene skulle henvende sig direkte til socialministeren og præsentere hende for alle de tomme løfter, spørge hvornår og hvordan løfterne blev opfyldt. De fik som forventet en plidder – pladder forklaring, om mangel på egnede bygninger.

Billeder blev lagt på bordet.

Kan De lige forklare os kære minister, hvordan de kan påstå, at der mangler bygninger, denne har stået tom i flere år. Medens forældrene endnu var i audiens, blev centret kaldt op, og der må være talt med høj stemmeføring. Ministeren lovede en ekstrabevilling, hun havde midler i overskud, men de skulle fyres af på mindre end 14 dage.

En narresut, intet andet. En af forældrene skulle under mødet lige en tur på toilettet, ringede mig op og berettede.

Den skal I ikke hoppe på, var mit svar.

Hvad nu, hvis vi betinger os, at du får opgaven? I kan jo prøve, men jeg tror ikke på det. En forklaring på socialministerens hurtige reaktion kan have været, dagblades overskrifter, og at de samme forældre tidligere havde afleveret de mange tusinde protestunderskrifter.

Så helt forgæves havde det altså ikke været. En halv time senere blev jeg kaldt til centerledelsen, og fik en glat ordre.

Kan jeg få den på tryk?

Ordren kom, «der står intet om, hvad jeg har af midler. Dette kan overhovedet ikke lade sig gøre, hvis jeg skal rende frem og tilbage og bede jer om tilladelse til det ene og det andet. Med den arbejdsgang, jeg kender, er de 14 dage gået, inden jeg får svar og hvad så? Der mangler en tilføjelse, at jeg har frie hænder, har jeg den, vil jeg overveje».

Jeg fik frie hænder.

Vi holdt en kort rådslagning. Med forældrenes bistand fandt vi frem til mindre håndværksmestre, og allerede samme dag, kunne jeg afholde det første møde med dem. Vi gik rundt, så på og vurderede, hvad der skulle bygges om, og ikke mindst, hvordan de forskellige mestre kunne koordinere arbejdet.

Jeg havde købt nogle poser øl, og snart væltede spørgsmålene ind.

«Hvad må det koste»?

«Jeg har her en skrivelse, der giver mig frie hænder, der er ikke loft over udgifterne, hvilket jeg forstår sådan, at de regninger jeg får fra jer, attesterer jeg, og pengene udbetales. I skal blot være opmærksom på, at regningerne skal kunne tåle en senere vurdering af synges og skøns mænd, hvis nogen skulle gøre vrøvl. I kan få en kopi af skrivelserne».

Annoncer røg i dagspressen og i løbet af en uge var personaleproblemet i det store hele løst. Næste problem var at få cementeret, at vi kunne få elever flyttet fra skolen til daghjemmet.

Torsdag aften:

Møde blev afholdt, hvor uv. leder, lærer-, forældreråd og skolens ledelse var indkaldt. Skolens tre sekretærer var bedt om at skrive et beslutningsreferat og have det klar til underskrift umiddelbart efter mødets afslutning.

«Husk, sagde jeg til Karin, «på slutdokumentet skal ud for uv. lederen stå pcv. = på centerledelsens vegne».

På bordet stod mikrofoner, og to spolebåndoptagere kørte. Forhandlingerne blev lange og seje. Medarbejderne afviste resolut alle bortforklaringer fra chefen. Gang på gang lød det, du svarer ikke på det, jeg spurgte om, kan du ikke, eller vil du ikke svare? Tonen var barsk og uforsonlig. Nærmest hadsk.

Til slut forelå referatet. Mødedeltagerne skrev under, og jeg blev lettet, da chefen underskrev på centerledelsens vegne.

Han kendte åbenbart ikke fidusen.

Dette skete torsdag aften, mødet blev hævet kl. 22.

Fredag:

Kl. 9,30 løb centerledelsen fra alle de aftaler, som vor chef havde indgået mindre end 12 timer før på centerledelsens vegne. Jeg erklærede nu, at skolen ville være lukket fra mandag morgen og indtil videre. Alle med tilknytning til vore elever fik besked.

Vognmændene fik besked om ikke at køre elever til skolen, før de fik besked af mig. For at være sikker, kontaktede jeg SID's afdeling for chauffører og bad dem orientere om, at der var tale om en arbejdsnedlæggelse. Kørte de, ville de være at betragte som strejkebrydere, skruebrækkere.

Dette viste sig at være et mere end klogt træk, da en centerleder i løbet af søndagen forsøgte at få vognmændene til at køre.

Denne handling var mere end desperat, da han uden at meddele sig suspenderede en tjenestemand. Måske skulle man have prøvet at føre også dette frem ved en tjenstemandsdomstol, men jeg var træt af kævlet, og primært skulle kræfterne bruges på at redde de stumper, der kunne reddes. Jeg havde aftalt, at man kunne have vognene stand by mandag morgen. Gav jeg signalet, ingen andre, kunne de starte op.

Søndag:

klipper jeg hæk, dejligt vejr. Konen kalder mig til telefonen og en ledende personage fra Evnesvages Vel taler hurtigt, truende, længe og meget ophidset. Jeg er tavs. På et tidspunkt tager truslerne til, og jeg spørger ret uskyldigt:

«Tror du ikke det ville være klogt, at du satte dig ind i sagen, så du ved, hvad du taler om? Som du kører frem nu, skader du åndssvage år frem. Du kan få telefonnumre til forældre, som er medlem af din sangforening».

En sammenkogt ret er bedste betegnelse for manipulationen. Nu truede han med at ville gå til socialministeren og klage.

«Fint, det er lige akkurat det klogeste, du har sagt til nu, det er jeg nemlig afskåret fra som tjenestemand. Vi skal gå tjenestevejen. Dem vi skal passere i dette game, forsøger at lægge låg på svineriet».

Mandag:

dukkede enkelte elever op. Nogle af de nye lærere ville lukke dem ind. Vatnisserne var bange for deres skind. Kort og klart forkyndte jeg:

«Du har fået en lodret ordre om ikke at lukke elever ind. Så længe jeg fungerer som skoleleder, skal du udføre ordren. Gør du ikke det, er det lydighedsnægtelse, og du bliver suspenderet med en efterfølgende tjenestemandssag».

De hærdede lærere fik vatnisserne på plads, med bemærkningen, han slås ikke kun for de åndssvage, men også for dig og mig. Jeg blev indkaldt til møde med centerledelsen kl. 9,30. Bebrejdelserne haglede ned over mig. Min foresatte var tavs. Jeg holdt mund. Da der blev en mindre pause fik hver centerleder en kopi af mødereferatet.

«Her», sagde jeg: «foreligger en dokumenteret aftale, den kan yderligere dokumenteres med båndoptagelser. Punkt for punkt foreligger en klar og entydig aftale indgået af centerledelsen, som bryder aftalen mindre end 12 timer senere. Jeg, forældre og medarbejdere kan ikke forhandle, endsige udføre vore pligter på disse betingelser. Derfor er skolen lukket indtil centerledelsen opfylder, den indgåede aftale». Jeg kunne gå.

På overfladen var jeg rolig, men indvendig var jeg i tvivl, kunne bukserne holde? For at få luft, gik jeg tilbage til skolen, en halv times gang. Min egen person var jeg totalt ligeglad med, jeg havde besluttet, at det her blev finalen. Klokkeren ca. 10 meddelte overlæge Hansen pr. tlf. på centerledelsens vegne, at man ville overholde den indgåede aftale, såfremt daghjemmet åbnede som fastsat.

Hvilket man sandsynligvis vurderede som komplet umuligt.

Jeg bad om at få det på tryk, dette er jo værre end Hjallerup Hestemarked. Grinende sagde han:

«Uden for referat kan jeg kun give dig ret».

Denne overlæge havde jeg samarbejdet med igennem år, begge havde vi overholdt vore indgåede aftaler til punkt og prikke, vor tillid til hinanden var gensidig.

Når det blev ham, der gav mig meddelelsen, tog jeg det som centerledelsens udtryk for, at vor chef skulle holdes ude, der måtte ikke laves mere svindel og humbug.

Samme dag:

kl. 10,30 får chaufførerne signalet: *«Kør»*.

Håndværkerne sled dag og nat, den interesse alle udviste, ansporede dem, de var nu klar over, at det var forældre og folk på gulvet, der gjorde oprør. Den kommende daghjemsleder fik jeg fat i og betroede hende, at vi ikke kunne få inventar leveret til tiden, og jeg ville gerne have hendes accept af, at vi stoppede det ind, vi kunne klunse.

Hun kunne købe, hvad hun havde brug for senere efter sit eget hoved. Jeg bad hende komme de følgende dage og vurdere egnetheden af de møbler, vi nu kunne skrabe sammen. Hun var en perle.

Jeg var træt, slidt, modløs, kørte på lånte kræfter, men med lærernes, medarbejdernes og såmænd igen de voksne kriminelles solidaritet og indsats mod toppen af systemets tro håndlangere, lykkedes det trods alt at få kabalen til at gå op.

Den dag i dag ser jeg stadig for mig køkkenets madvogne komme trillende med klienter, der stolt fremviste inventar og spurgte:

«Kan du bruge det?»

Hvor de fik ting og sager fra spurgte jeg klogeligt ikke om, men måske kan flg. samtale kaste lys over mysterierne.

Regnskabschefen ringede mig op. Forarget beskyldte han mig for at være medskyldig i tyveri af møbler tilhørende vort skrædderi.

Mit svar var: *«Har du ikke givet mig frie hænder? Hvis du mener, der er tale om en kriminel handling, skal jeg gerne give dig telefonnummeret til nærmeste politi. Må jeg anbefale dig, at stoppe et brev knappenåle i kæften på skrædderen. Hvis ikke du har knappenåle, kan du få af mig».*

Her var på gulvplan, solidaritet og et sammenhold, der lyste op i arbejdets mulm og mørke. Pædagogen var gået tilbage til smedens måde at udtrykke sig på.

Om man kan lide det eller ej, er en smags sag, men det virkede.

Fredag

Daghjemmet var klar.

Mandag morgen kl. 8 var Centerledelsen indkaldt til at møde op på daghjemmet. Jeg bad dem vurdere lokaliteterne. Hvis de kunne godkende dem, skulle de kvittere ved at underskrive den erklæring, jeg lagde foran dem.

En af dem hviskede til mig:

«Du udviser ikke den store tillid til centerledere».

Kl. 9 dukkede klienterne op.

Stemningen på skolen vendte, der var lys forude, men jeg havde betroet Karen, at efterfølgende tirsdag ville der komme en sygemelding fra mig.

Mandag eftermiddag

lagde jeg alle løbende sager frem for souschefen og meddelte denne, at jeg ville melde mig langvarigt syg, og at jeg ikke vendte tilbage.

Hvis hun havde spørgsmål, var det nu. I de næste dage ringede hun gentagne gange, for at få gode råd, men jeg var stået definitivt af.

På vej til at blive medlem af de overflødiges brigade.

Udlægning –visitering til fritidsundervisning

På en af mine sidste ture rundt på afdelingerne havde jeg en aften set en yngre herre i samtale med personalet. Da han er gået, får jeg en forklaring. Folk i pengenød vandrer fra afdeling til afdeling og spørger om, man har klienter, der kunne have lyst til dit eller dat?

I dette tilfælde sang og musik, ledsaget af hans spil på banjo eller guitar. Holdet dannes. Honorar 125 kr. pr. time. «Læreren» var nært familie-medlem til lederen af Fritidsundervisningen.

Noget efter ser jeg ved Lyngby Station to yngre damer («lærere») i indbyrdes samtale. Nogle af vore tidligere elever sjokker ensomme og forladte bagefter. Det var færdselsundervisning. Det er et ofte forekommende fænomen, at personer, der er lønnet for at tage sig af elever, bruger deres tid og kræfter på at konversere indbyrdes.

Jeg spurgte mig selv, hvad koster dette? Hvad sparede man i kroner? Udgiften til voksenskolen kendte man – 2,3 millioner. Dens funktioner kendte man. Hvad kom i stedet? Hvad kostede det i kroner? Hvad betalte voksne åndssvage?

Gik skolens vurdering fra 1977 af Lov om Fritidsundervisning i opfyldelse? Efter mit skøn kom kommuner og amter til at betale mellem 6 – 9, måske op til 15 millioner. For hvad? Måske en opgave for Socialforskningsinstituttet at undersøge eller Statsrevisionen?

Citat fra HVORDAN:

Oplysningsforbundenes tilbud til de handicappede vil være slørede. Hvem bruger ord som:

Er du åndssvag, er her et tilbud til dig?

De visiterende får derved svært ved at få kontakt/forbindelse med evt. relevante tilbud. Ydermere kan der ikke lovmæssigt sættes grænse for antallet af oplysningsforbund; tilbud – udbud kan derved blive kaotiske og uoverskuelige.

Personlig vurdering?

Hvorfor har man helt overset, at fritidslovens uklare formulering styrker den private foretagsomhed? I guitaristens tilfælde var den sociale forbindelse af familiær art. Drivkraften i oplysningsforbund er en indtjening betinget af aktiviteterernes omfang? Hvem måler kvalitet og indhold? Hvem sikrer tilbuddenes harmonisering med det sociale hjælpeapparat?

Hvordan kunne det ske? Mekanismer - faktorer funktioner i vort demokrati

ANALYSE. Evaluering:

Hvorfor og hvordan blev Socialpædagogisk Træningscenters voksen-undervisning af åndssvage nedlagt?

A. Skolen og dens personale arbejdede i 1973 – 76 med omstrukture-ring af sine tilbud og havde mere end hænderne fulde, de evnede ikke at skabe den fornødne publicity uden for skolen om dens mål midler og metoder.

B. Naivt troede skolens lærere og forældre på, at de tilføjelser og dermed de løfter, de fik indført i Bistandslovens kommissorium ville blive overholdt. Tilføjelserne fremgår med al tydelighed af Betænkning nr. 781. 1976 side 59.

„Det er som tidligere nævnt en grundlæggende forudsætning bag alle udvalgets forslag, at der i intet tilfælde ved en udlægning må ske bortfald af tilbud, der i dag gives af forsorgen.“

C. Naivt forventede skolens lærere og forældre, at de ledende personer, som skulle være skolens og de åndssvages advokater talte deres sag, men de blev svigtet. Om årsagerne hertil kan gisnes, manglede de indsigt, engagement?

Mit umiddelbare indtryk er, at de ikke på noget tidspunkt gad endsige evnede at sætte sig ind i centerskolens mål, midler og metoder og derfor savnede de den fornødne indsigt og forståelse for forudsætningerne for integration og normalisering. Dette på trods af, at skolen hvert år udarbejde minutiøse fagplaner som alle andre af forsorgens skoler.

Formålet var at give andre indsigt i den rivende udvikling forsorgens skoler var i. Men også dette kæmpearbejde var forgæves ud ad til.

D. Bemærkelsesværdigt er: Da centret får udskiftet ledere på afgørende poster, får man folk ind, som ikke blot lyder, men også tilbyder sig for at få nedlæggelsen gennemført. Vor leder havde der været ført tjenestemandssag på, men da han var i en af landets højeste lønningsklasser blev han ikke afskediget, men parkeret i udlandet, for sluttelig at havne hos os. De udslusninger, der fandt sted, uden samarbejde og helt hen over hovedet på det personale (tværfagligt), der arbejdede intensivt med klienter, og hvor disse efter kort tids «normalisering» vendte nedbrudte tilbage, kan man kun have én mening om.

Umiddelbart kan det skønnes, at denne menneskefjendske handling skyldtes ligegyldighed eller et forsøg på at gøre sig populær i de højere luftlag. **Kan I se mig? Se, hvordan vi sparer. Er jeg ikke dejlig?**

Åremålsansættelser og forbrugernes mere direkte indflydelse på ansættelser af ledere og medarbejdere kunne måske have dæmmet op for den placering, der senere fandt sted på nøgleposter af embedsmænd, der blot udførte de ordrer, der blev visket dem i ørerne.

At alle på pædagogiske ledelsesposter skal udføre mindst 25 % af deres arbejdstid i praktisk arbejde på gulvplan på lige fod med de mange medarbejdere ville givetvis kunne forebygge misrøgt og manglende kvalitet. Læs de sidste beretninger fra De Gamles By.

Mekanismerne i forbrugerprotest, systemets sløvhed, smøleri og dækken sig ind er skoleeksempel på et systems forlængede arme.

Farummodellen?

E. Måske var hele processen blevet så kompliceret, da også undervisningsministeriet blev inddraget, at man i disse kredse havde fjernet sig fra eller var uvidende om de elementære forudsætninger for et kvalificeret socialpædagogisk arbejde og derfor også handlede hen over hovedet på de ledere, der skulle være vore advokater?

Utvivlsomt er der tale om en interessekonflikt, mellem de to ministerier, hver især hyppede sine kartofler. Undervisningsministeriet har sandsynligvis troet på, at Fritidslovens kunne opfylde alle krav, man havde ikke en viden om det sociale hjælpeapparat, der skulle være til rådighed og om det samarbejde mellem faggrupper, der var et must for, at der kunne noteres resultater.

E. Da skolen i 1977 opdager fakta, er toget kørt og den passivitet, der udvises i de højere ansvarlige kredse, kan have den sædvanlige forklaring, som vi har set gentagne gange i vort demokrati. Nemlig som ved Terminalen på Rådhuspladsen og Storebæltsbroen. Man var så langt fremme, at et stop og en tænkepause lå uden for det muliges grænser. Hele det enorme projekt, som Bistandsloven var, kunne ikke stoppes, skulle man ændre i småtingsafdelingen, som vi trods alt tilhørte, kunne man risikere at sætte overordnede tiltag til.

Ligger forklaringen på Evnesvages Vel's passivitet her?

Opfat det som gætteri – et forsøg på at undskylde personer, jeg trods alt omfatter med nogen sympati.

Min opfattelse af pædagogik? – kort – primitivt og firkantet

Flere, som må siges at være mere end velkvalificerede med hensyn til undervisning af psykisk og fysisk handicappede har læst det rå manuskript og har rejst spørgsmålet, hvordan opfatter du egentlig begrebet:

«Alle er underviselige»?

Derfor prøver jeg her at sætte nogle private, ret firkantede principper og definitioner op. Man er næppe og bør sikkert ikke være enig med mig, men man kan måske bruge det som udgangspunkt for en debat.

Husk mit udgangspunkt er 1980.

Hvad forstås ved pædagogik – undervisning?

1. Ethvert samspil mellem levende væsener?

Undervisning opfattes almindeligvis som kundskabsformidlende, men for politikere og andre efterlyses gang på gang det holdningsskabende, det opdragende moment i Folkeskolens regi.

Pædagogik (opdragende) er efter min opfattelse undervisning i og med, at der er tale om gensidig påvirkning.

Jo mere varieret klientens møde er med andre mennesker, med varierende opfattelser af dette og hint, jo bedre er mulighederne for, at eleven tilpasser sig til sine omgivelser og dermed kan gøre brug af det omgivende samfunds tilbud.

Dette må nok oversættes. Modsat fortegn har:

Isolering – adskillelse og dermed diskriminering fra samfundet dvs. enhver anstaltsanbringelse vil skade klienten, hvad enten det drejer sig om opdragelsesanstalter for unge, fængsler, plejehjem eller anstalter for åndssvage.

En åndssvag blev mere åndssvag ved at blive anbragt på anstalt for åndssvage.

En kriminel blev og bliver mere kriminel ved at blive anbragt mellem kriminelle.

En ældre medborger ældes mere og hurtigere ved at blive anbragt mellem ældre.

Når jeg ikke er på plejehjem i dag, skyldes det min manglende tro på, at det kan være stimulerende at sidde og glo på de samme fluelorte på samme væg dag ud og dag ind.

2. Hvad forstås ved pædagog – opdrager – underviser?

Som pædagog, opdrager eller underviser opfatter jeg således i bredeste forstand alle, som positivt påvirker (stimulerer) et medmenneske.

Det kan være forældre, konen, der skurer lokummer, en folkeskolelærer og/eller en socialpædagog. Igen er sværdet tveægget, i og med, at det kan få svage sparesjæle til at slække på kvalitetskravene til medarbejderne kvalifikationer og uddannelsesniveau.

Derfor skal man fare med lempe. Vi bevæger os meget hurtigt tilbage til den almindelige opfattelse, at bare underviseren er tålmodig og er i stand til at gentage sin indlæring, uanset hvor ukvalificeret den end kan være, er den hellige grav velforvaret.

3. Pligter og ansvar.

Holder man liv i et individ ved kun at stoppe fødevarer ind og fjerne forbrændingsstofferne, er der tale om opbevaring.

Overlades et individ til passivitet, forfalder det. Vi ved, at ved fiksering, eksempelvis i et sengeleje eller ved stillesiden med en tilværelse uden motion, forfalder vævene. For sengelejets vedkommende på to – tre uger, med det resultat, at „patienten“ er ude af stand til at stå, endsige gå. Genopbygningen af vævene tager minimum et år.

At overlade et medmenneske til passivitet burde som ved dyreværnslovgivningen være strafbart. For lænkehunde gælder eksempelvis regler for, hvor ofte de skal løslades fra lænken og luftes. Tilsvarende regler gælder ikke for frie mennesker, kun for fængselsfanger (gårdture).

Den manglende stimulations psykiske virkninger åbenbares for mig, da jeg første gang konfronteredes med de mange, der rokkede frem og tilbage år ud og år ind.

Holder man liv, pådrager man sig et ansvar, for at individet fysisk og psykisk stimuleres – undervises – så status quo om ikke andet bevares.

Opfyldes dette rimelige krav ikke, må fysisk aflivning af individet vel være mere humant? Hvem førte kritikløst sloganet:

«Alle er underviselige på banen?» Primært var det personer i forsorgens skolevæsen med baggrund i folkeskolens seminarier, der førte an.

Alle er underviselige – et tveægget sværd. Hvorfor gjorde de det?

Man ville givetvis idealistisk udligne det efterslæb, som samfundets forsyndelser havde efterladt tusinder af børn, unge og voksne psykisk udviklingshæmmede i.

De mange, der aldrig havde fået et kvalificeret tilbud om undervisning.

Mere gedulgt var de fagforeningsmæssige aspekter, man ville monopolisere, forstået således, at de eneste kvalificerede var folk uddannet fra Folkeskolens seminarier. Man hyppede kartofler.

Med baggrund i min egen uddannelse på Københavns aftenseminarium kun. Alene med denne seminarieuddannelse havde heller ikke jeg den ringeste kvalifikation til at undervise svært psykisk handicappede. Men det overså man, og det fortiede man.

Dermed kunne social – pædagoger og andre faggrupper udelukkes fra forsorgens skoler. Arbejdsskade for lærere: **Vi alene vide.**

Lærernes og andres krav førte til oprettelsen af forsorgens grønne skoler og træningsskolerne. Et stort hurra for det.

Stort set samtidigt førte omsorgspædagoger og senere socialpædagogerne en kamp for at få deres arbejde værdsat og anerkendt, ikke blot med mønt i lønningsposen, men også således, at deres daglige arbejde blev mere meningsfyldt.

I dette lå, at skal en klients udvikling som minimum bibeholdes, skal klienten stimuleres, undervises i hele sin dagligdag, altså over en bred front.

Hvordan skulle det forstås? Hvordan forstår jeg det?

Jeg har aldrig troet på, at jeg eller andre superpædagoger solo ved 45 minutters undervisning har kunnet ændre ret meget på en elevs færdigheder – sociale udvikling.

Derfor trak vi den tids omsorgspersonale ind i skolens arbejde, og underviste også dem så godt, vi formåede. Bedste eksempel er vort tilbud om tegnsprogsundervisning til alle, der havde berøring med vore døve elever.

Igen var vor opfattelse:

45 minutters solooptræden batter ikke, andre faggrupper må deltage. Populært kaldes dette for tværfagligt samarbejde. Et ofte efterlyst begreb, men desværre sjældent set. Glem ikke eksemplet, hvor vi beder omsorgspersonale undervise os i behandling af krampepatienter.

Signalords betydning som led i en social træning

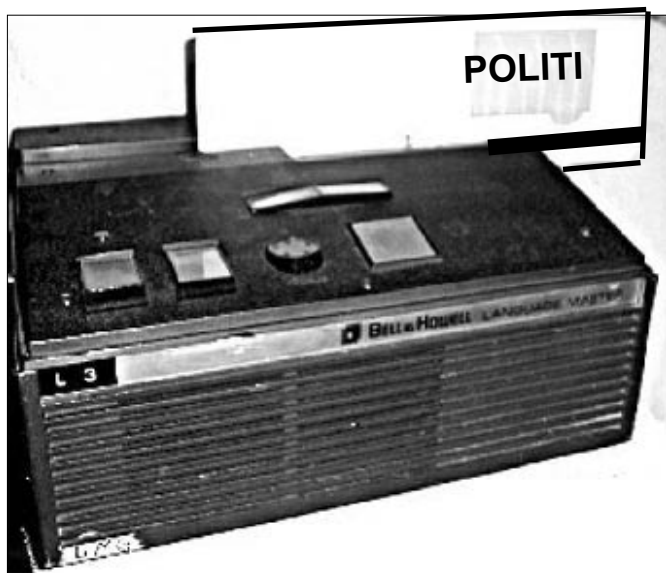
Min opfattelse af Betties læseundervisning fik konsekvenser:

1. Var en elev tidligere blevet undervist, uden at man kunne påvise, at eleven praktisk kunne anvende det indlærte, afstod vi fra læseundervisning i traditionel forstand. Mekanisk højtlesning kunne kun være til glæde for pårørende og underviseren. Eleven gav det oftest mindreværd og manglende selvtillid. Signalordslæsning definerede vi som, at eleven pr. reflex uden at kende bogstaver vidste, hvad skiltet henviste til: Eksempelvis var skiltet: DAMER et toilet for damer osv.. Ved systematisk at analysere unge og voksnes behov for at kunne bruge samfundets tilbud, fandt vi frem til omkring 900 symboler. Så mange kunne de da umuligt lære? Nej de skulle kun lære de ord, de havde brug for. Begrænsningens kunst om jeg må bede.

2. Ved indlæring af signalord og pictogrammer kunne vi forøge resultaterne af social optræning.

A. Analfabeter kunne uden ringeste kendskab til bogstaver lære skilte og pictogrammers betydning, og bruge denne, når de færdedes selvstændigt ude i vort samfund.

B. Metoden var: Signalord og pictogrammer blev indlært på Lanquagemaster, for senere at blive gentaget f. eks. ved ekskursioner med efterfølgende samtale omkring fotos og video-optagelser. Her kunne eleven konfronteres med f. eks. «*husker du, at du gik ind på toilet for damer?*» » *Kan du huske skiltet for mænd?*»

LQ er et mini - sproglaboratorium. Kortet har et lydbånd. Da maskinen har to kanaler, kan både elev og lærer indtale og lytte.